

Socialinių mokslų kryptių grupės trumpa apžvalga

Įvadas

Ši apžvalga skirta Socialinių mokslų studijų kryptių grupei. Šių trumpųjų apžvalgų tikslas yra valstybinėms institucijoms suteikti informacijos apie įvairias studijų kryptių grupes, priimant su švietimo planavimu susijusius sprendimus. Apžvalgose pateikiama į atitinkamai studijų kryptių grupei priklausančias studijų programas stojančiųjų, studijuojančiųjų ir studijas baigusiujų situacija.

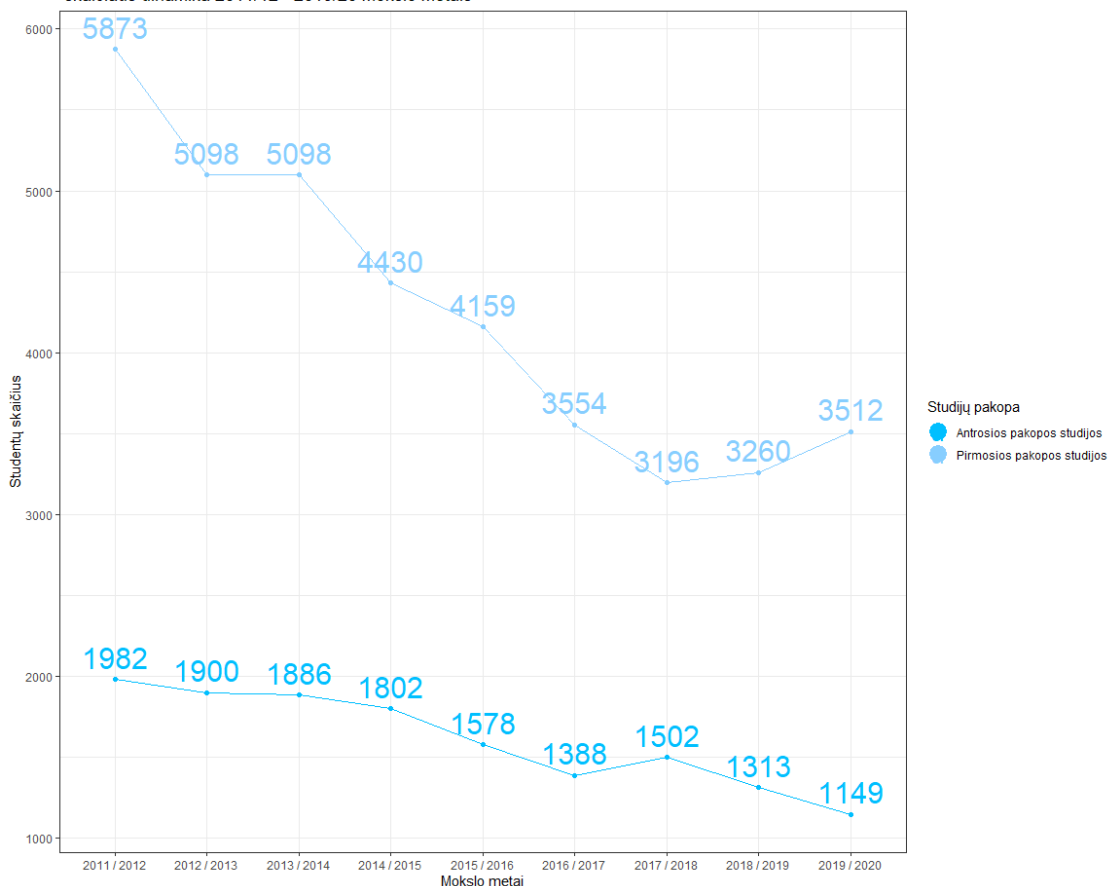
Pirmoje apžvalgos dalyje pateikiama informacija apie priimtų studentų į socialinius mokslus skaičiaus pokytį. Antrajame skyriuje apžvelgiamas studijų populiarumas ir pasirengimas šios srities studijoms. Trečiajame skyriuje galima rasti informaciją apie absolventų padėtį darbo rinkoje. Ketvirtajame - absolventų profesijas. Apžvalgos pabaigoje pateikiamas palyginimas su kitomis studijų kryptių grupėmis.

Dėl mažėjančio gyventojų skaičiaus, mažėjo ir stojančiųjų į socialinių mokslų skaičius (-40%). Lietuvos studentų nuo 2011/12 mokslo metų iki 2019/20 mokslo sumažėjo -61019 (-44%). Studentų pokytis yra netolygus tarp aukštųjų mokyklų ir tarp skirtingų studijų programų.

Studentų skaičiaus pokytis

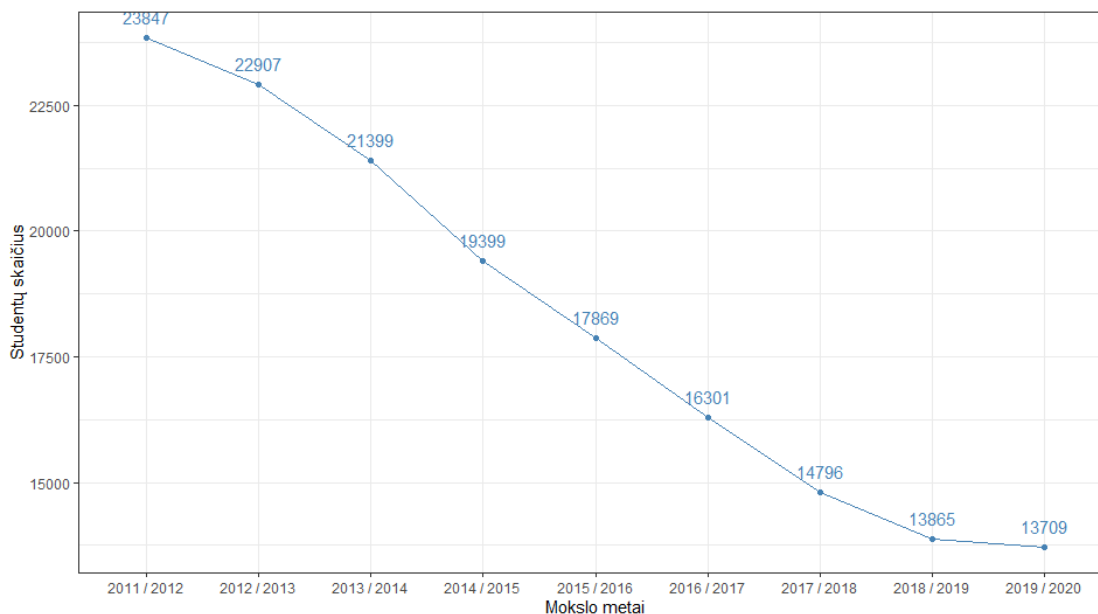
Į pirmosios pakopos studijas Socialinių mokslų universitetuose 2011/12 ir 2019/20 metais įstojo atitinkamai 4812 ir 2576 (-46%) asmenys. Į kolegijas - atitinkamai 1061 ir 936 (-12%) asmenys (1 pav.).

1 pav. Socialinių mokslų studijų kryptių grupėje priimtų studentų skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Bendras visų pakopų socialinių mokslų (išskyrus III pakopos studentų) studijų kryptių grupės studentų skaičius pasikeitė nuo 23847 (2011/12 m. m.) iki (13709) (2019/20 m. m.) arba -43%. Bendras pirmosios pakopos studentų skaičius (visų kursų kolegijos ir universitetinių studijų) pirmosios pakopos nuo 2011/12 metų 19432 iki 2019/20 pasikeitė iki 10780 (-45%) studentų (2 pav.).

2 pav. Socialinių mokslų studijų kryptių grupėje studijuojančių studentų skaičiaus skaičiaus dinamika 2011/12 - 2019/20 mokslo metais

Analizuojamu laikotarpiu universitetuose socialinių mokslų pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičius mažėjo: -9828 (-46%). Kolegijose studentų skaičius mažėjo: -310 (-12%). Studentų skaičius universitetuose buvo mažesnis nei kolegijose. Studijų kryptių grupės studentų skaičius antroje studijų pakopoje mažėjo (-34%). 2011/12 mokslo metais buvo 4415 studentai, o 2019/20 mokslo metais šis skaičius siekė - 2929 (studentų skaičiaus pokytis yra -34%). Pirmosios ir antrosios pakopos studentų skaičiaus santykis (antrosios pakopos studentų skaičius padalintas iš pirmosios pakopos koleginių ir universitetinių pirmosios pakopos studentų) analizuojamu periodu didėjo (2011/12 santykis buvo 23%, 2019/20 buvo — (27%). Antrosios pakopos studentų santykis rodo, ar santykinai didėja magistrų lyginant su pirmosios pakopos studentais.

Universitetines socialinių mokslų studijas vidutiniškai pabaigia 56% įstojusiujų, o kolegijas baigia 61% (1 lentelė). Palyginimui, pagal EBPO (OECD, 2019¹) šis rodiklis visoms studijų kryptimis siekia 39% (EBPO šalyse), o Lietuvoje — 61% (kolegijų ir universitetų bakalauro studentų).

1 lentelė. Universitetines studijas baigusių** asmenų dalis nuo 2011/12-2014/15 mokslo metais įstojusiujų studentų

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiujų asmenų skaičius	Baigusiujų dalis*, proc.
2011	4812	2015	2776	58
2012	4113	2016	2390	58
2013	4168	2017	2255	54

¹ OECD (2019), Education at a Glance 2019: OECD Indicators, OECD Publishing, Paris, https://www.oecd-ilibrary.org/education/education-at-a-glance_19991487

2014 3669 2018 1980 54

* *Baigusiųjų asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiųjų studijas asmenų.*

** *Daroma prielaida, jog asmuo universitetines studijas baigia per 4 metus.*

2 lentelė. *Kolegines studijas baigusių** asmenų dalis nuo 2011/12-2014/15 mokslo metais įstojusiųjų studentų*

Įstojimo metai	Priimtų asmenų skaičius	Baigimo metai	Baigusiųjų asmenų skaičius	Baigusiųjų dalis*, proc.
2011	1061	2014	674	64
2012	985	2015	643	65
2013	930	2016	611	66
2014	761	2017	412	54
2015	830	2018	462	56

* *Baigusiųjų asmenų skaičius skaičiuojamas iš visų tais metais sėkmingai baigusiųjų studijas asmenų.*

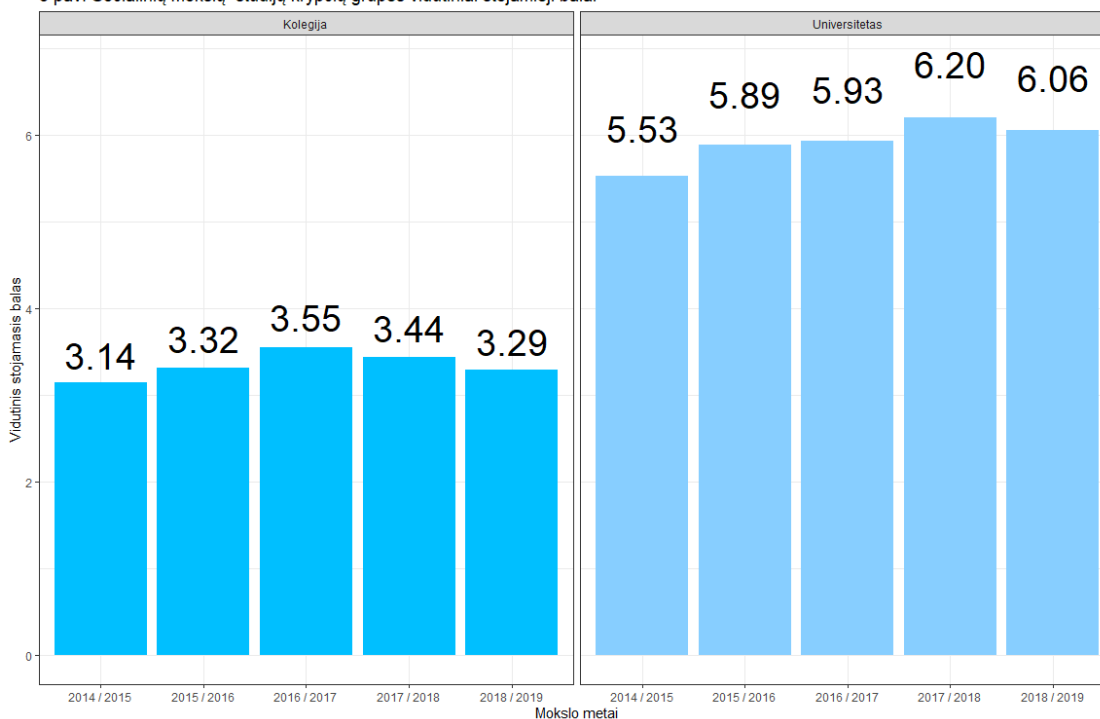
** *Daroma prielaida, jog asmuo kolegines studijas baigia per 3 metus*

Socialinių mokslų studijų krypčių grupėje studijų programų (universitetuose ir kolegijose) skaičius nuo 2011/12 mokslo metų didėjo. 2011/12 mokslo metais buvo 144, o 2019/19 - 185 programos. Tarp universitetų daugiausia studijų programų vykdo Vilniaus universitetas - 47 (Bendrai universitetinių programų yra 163 (29%)) studijų programos (Ir toje aukštojoje mokykloje studijuoja 36% visų Socialinių mokslų priimtų studentų). Daugiausia šios studijų krypčių grupės daugiausia koleginių programų daugiausia vykdo Šiaulių valstybinė kolegija, Vilniaus kolegija — 3, 3 (Iš viso koleginių studijų programų yra 22, 18% nuo visų tos krypties studentų) .

Pasirengimas studijoms

Stojimo į aukštąsias mokyklas dinamika gali indikuoti keletą dalykų: kiek šios studijos yra populiarios tarp abiturientų vertinant ateities perspektyvas, besikeičiantį valstybės finansavimą ar stojančiųjų abiturientų gebėjimus bei motyvaciją. Socialiniai mokslai studijų krypčių grupės vidutinis stojimo balas į socialinių mokslų universitetines I pakopos ir vientisąsias studijas pirmu pageidavimu 2014/15 mokslo metais buvo 5,53, o 2018/19 buvo 6,06 (didėjo 0,5). Stojančiųjų į kolgines Socialiniai mokslai studijų krypčių grupės studijas, balas pakito nuo 2014/15 3,14 iki 3,14 (didėjo 0,15 balo).

3 pav. Socialinių mokslų studijų krypčių grupės vidutiniai stojamieji balai

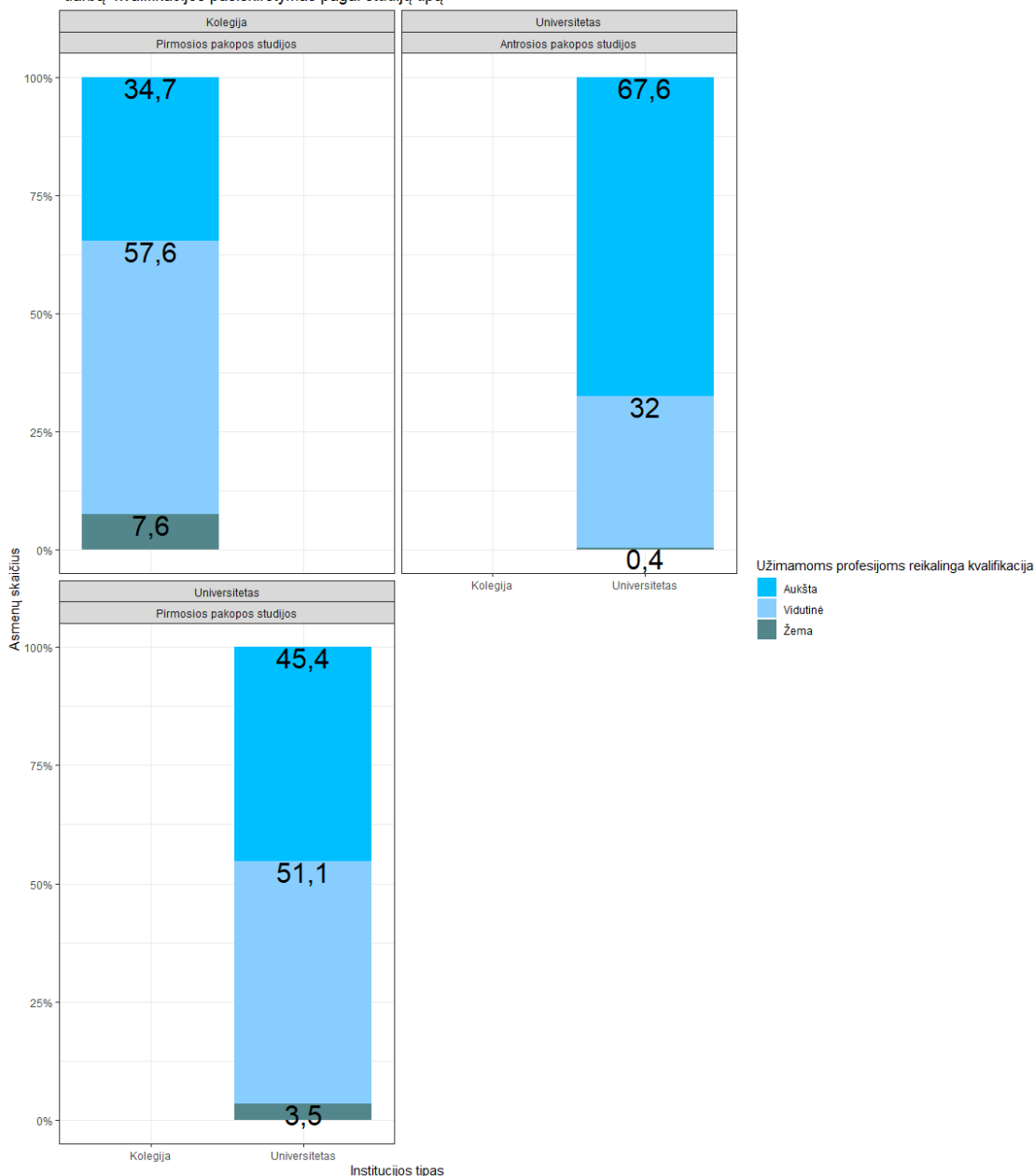

Absolventų padėtis darbo rinkoje

Socialinių mokslų studijų krypčių grupės 2017/18 mokslo metų absolventų baigė ir per 12 mėn nuo jų studijų baigimo įsidarbino 1609 (68%) universitetų, 320 (74%) kolegijų absolventai. Baigusiųjų antrosios pakopos studijas įsidarbino — 887 (77%) absolventai. Vidutinės absolventų pajamos 12 mėn. po studijų baigimo: universitetinių studijų absolventų — 762 eurų, koleginių studijų absolventų — 636 eurų ir antrosios pakopos - 1002 eurų.

Siekiant įvertinti absolventų įsidarbinimą svarbu įvertinti į kokios kvalifikacijos (aukštos, vidutinės, žemos) profesijas analizuojamos studijų krypčių grupės absolventai įsidarbina (profesijų kvalifikacijos apibrėžimai pateikiami metodikos dalyje). 2017/18 metų universitetų absolventai dažniau dirbo aukštos kvalifikacijos darbuose nei kolegijų absolventai (4 pav.).

4 pav. 2017/18 metais baigusiu Socialinių mokslų studijų krypčių grupės absolventų, dirbančių samdomą darbą kvalifikacijos pasiskirstymas pagal studijų tipą

Dažniausios absolventų profesijos

Reklamos ir rinkodaros specialistai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų krypčių grupės I pakopos absolventai. Jų vidutinės pajamos šioje profesijoje — 734 eurų). Kitas profesijas dirbančių absolventų vidutinės pajamos pateikiamos 3 lentelėje.

Socialiniai darbuotojai ir konsultantai yra dažniausia profesija, kurioje dirba nagrinėjamos studijų krypčių grupės kolegijų absolventai. Jų vidutinės pajamos toje profesijoje — 700 eurų.

3 lentelė. Socialinių mokslų 2017/18 mokslo metais baigusių universitetų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, eur
Reklamos ir rinkodaros specialistai	155	734
Buhalteriai	150	848
Parduotuvių pardavėjai	99	654
Vadybos ir organizavimo analitikai	78	851
Administravimo ir vykdomieji sekretoriai	72	662

4 lentelė. Socialiniai mokslai 2017 metų kolegijų absolventų 5 dažniausiai užimamos profesijos pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus pagrindinius pogrupius 12 mėn. po studijų baigimo

Pagrindinis profesijos pogrupis	Asmenų skaičius	Vidutinės pajamos, eur
Socialiniai darbuotojai ir konsultantai	71	700
Parduotuvių pardavėjai	33	477
Jaunesnieji socialiniai darbuotojai	25	598
Reklamos ir rinkodaros specialistai	15	593
Buhalteriai	12	684

Dirbančiųjų absolventų dalis pagal studijų kryptių grupes

Šiame poskyryje pateikiami visų studijų kryptių absolventų įsidarbinimo rodikliai (5 lentelė). Lentelėje pateikiama pirmosios pakopos absolventų situacija darbo rinkoje pagal studijų kryptių grupę ir baigtos institucijos tipą. Rangas pateikia kryptių grupės ir institucijos tipo (eilės numerį pagal atitinkamo rodiklio reikšmę, kur 1 vieta nurodo didžiausią reikšmę, o 30 vieta - mažiausią). Rangas parodo, kiek galima geriau (arba blogiau) atitinkamos studijų kryptių grupių absolventams sekasi nei kitiems, vertinant pagal vidutines uždirbamas pajamas ir užimamą profesijų kvalifikaciją. Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis - iš visų samdomą darbą dirbančiųjų asmenų, dalis kurie dirba aukštos kvalifikacijos darbuose.

5 lentelė. 2017 metų visų studijų kryptių grupių pirmos pakopos ir vientisųjų studijų absolventų bendra padėtis darbo rinkoje 12 mėn. po studijų baigimo

Studijų kryptių grupė	Institucijos tipas	Vidutinės pajamos, eur	Vidutinių pajamų rangas	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalis, proc.	Savo išsilavinimą atitinkantį darbą dirbančiųjų dalies rangas
Fiziniai mokslai	Kolegija	745	11	72	9
Fiziniai mokslai	Universitetas	798	5	71	10
Gyvybės mokslai	Universitetas	546	31	66	19
Humanitariniai	Kolegija	629	23	52	26

mokslai					
Humanitariniai mokslai	Universitetas	651	19	63	21
Informatikos mokslai	Kolegija	788	8	66	18
Informatikos mokslai	Universitetas	1004	1	92	1
Inžinerijos mokslai	Kolegija	822	4	39	28
Inžinerijos mokslai	Universitetas	913	2	71	11
Matematikos mokslai	Universitetas	845	3	81	4
Menai	Kolegija	567	28	53	25
Menai	Universitetas	636	21	76	7
Socialiniai mokslai	Kolegija	646	20	59	24
Socialiniai mokslai	Universitetas	729	12	71	12
Sportas	Universitetas	632	22	59	23
Sveikatos mokslai	Kolegija	565	29	70	14
Sveikatos mokslai	Universitetas	749	10	87	2
Technologijų mokslai	Kolegija	628	24	34	29
Technologijų mokslai	Universitetas	691	15	68	15
Teisė	Kolegija	619	26	31	30
Teisė	Universitetas	796	6	79	5
Ugdymo mokslai	Kolegija	627	25	76	6
Ugdymo mokslai	Universitetas	723	13	70	13
Verslo ir viešoji vadyba	Kolegija	674	17	48	27
Verslo ir viešoji vadyba	Universitetas	783	9	68	16
Veterinarijos mokslai	Kolegija	572	27	64	20

Veterinarijos mokslai	Universitetas	794	7	82	3
Žemės ūkio mokslai	Kolegija	687	16	17	31
Žemės ūkio mokslai	Universitetas	702	14	60	22

Metodika

Pateiktoje analizėje buvo naudojami šie duomenų šaltiniai:

- Švietimo valdymo informacinės sistemos (ŠVIS) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos (SODRA) duomenys apie samdomų darbuotojų vidutines draudžiamąsias pajamas, profesijas ir įsidarbinimo laikotarpius.
- Lietuvos aukštųjų mokyklų bendrojo priėmimo duomenys (LAMABPO) - duomenys apie aukštąsias mokyklas stojančiuosius asmenis.

Kvalifikacijų lygmenys:

- Aukštos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 0-3 pagrindinių grupių pagal Lietuvos profesijų klasifikatoriaus (toliau – LPK) apimamoms profesijoms, išskirtoms pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.
- Vidutinės kvalifikacijos profesijų darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 4-8 pagrindinėms Lietuvos profesijų klasifikatoriaus grupėms priskiriamose profesijose. Išskirti pagal LPK kvalifikacijos lygmenis, kuriose dažniausia pageidaujamas išsilavinimas yra pradinis arba vidurinis išsilavinimas.
- Žemos kvalifikacijos profesijos darbuotojas – samdomas darbuotojas, kurio užimama profesija tiriamuoju laikotarpiu yra priskiriama 9 pagrindinei grupei pagal LPK apimamos profesijos pagal LPK kvalifikacijų lygmenis.

Kiti apibrėžimai:

- Įgytą kvalifikaciją atitinkančias profesijas užimančių absolventų dalis - absolventai, kurie dirba 0-3 Lietuvos profesijų klasifikatoriuje grupėms priskiriamose profesijose.

Dėl 2017 metais pasikeitusios studijų kryptių grupių klasifikacijos šiose analizėse naudojami tokie naujų ir senų studijų kryptių grupių junginiai:

Šioje analizėje naudojama tokia studijų kryptių grupių klasifikacija:

6 lentelė. Naudojama klasifikacija

Studijų kryptių grupės (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptių grupės (iki 2017-01-01)	Studijų kryptis (nuo 2017-01-01)	Studijų kryptis (iki 2017-01-01)
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Informacijos	Informacijos

Socialiniai mokslai	Komunikacija	paslaugos	paslaugos
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Komunikacija	Komunikacija
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Leidyba	Leidyba
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Viešieji ryšiai	Komunikacija
Socialiniai mokslai	Komunikacija	Žurnalistika	Žurnalistika
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Antropologija	Antropologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Ekonomika	Ekonomika
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Politikos mokslai	Politikos mokslai
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Psichologija	Psichologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Socialinė politika	Sociologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Socialinis darbas	Socialinis darbas
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Sociologija	Sociologija
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Teritorijų planavimas	Aplinkotyra
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Visuomenės saugumas	Visuomenės saugumas
Socialiniai mokslai	Socialinės studijos	Visuomeninė geografija	Visuomeninė geografija
Ugdymo mokslai	Socialinės studijos	Ekonomika	Pedagogika
Ugdymo mokslai	Socialinės studijos	Sociologija	Pedagogika